

MUITALUS SUOMA DÁIDAGA BIRRA – ATENEUM JOHTTI ČOAKKÁLDAT

Ateneum dáiddamusea čoakkáldagas čohkkejuvvon čájáhus gudnejahttá Suoma iehčanasvuodá ávvojagi. Dat lea muitalus Suoma dáidaga birra stuorrafurstagotti áiggis gitta 1960-logu rádjái. Čájáhus muitala historjjálaš nuppástusain, mat leat dáhpáhuvvan dáiddaeallimis Suomas ja olgoriikkain. Dasa lassin dáidaga beassá guorahallat sierra temáid bokte. Temát muitalit oidnosiid njuohtamis, olbmuid govvemis ja dehálaš govvadáidaga ihtagiin dego symbolismmas ja dáiddáriid Pariisamátkkiid mearkašumis.

Čájáhus čuovvu Ateneum Muitalus Suoma dáidaga birra -čoakkáldatčájáhusa temáid ja ovdanbuktime. Dat fállá vejolašvuodá oaidnit klassihkkáriid ja dakkár dáidaga, man ii nu dávjá beasa oaidnit iešguđet guovlluin Suoma. Čájáhus lea ovdan **Roavvenjárgga dáiddamuseas** 6.1.–23.4.2017, **Oulu dáiddamuseas** 13.5.–17.9.2017 ja **Kuopion dáiddamuseas** 6.10.2017–4.3.2018.

Čájáhusa lea buvttadan Álbmotgalleriija / Ateneum dáiddamusea ja dan kuráhtor lea amanueansa Anu Utriainen.

Fanny Churberg: Kaski, maisema Uudeltamaalta, 1872. Kansallisgalleria / Ateneumin taidemuseo, kok. Ahlström. Kuva: Kansallisgalleria / Jukka Romu

ATENEUM

OIDNOSAT

Luonddu atnigohte árvvus ođđa láhkai 1800-logu álggu romantihka áigge. Dáidagis háliidedje ovdanbuktit luonddu ja oidnosiid čábbodaga ja earenoamášvuoda. Allada doaba (fránskka giela *sublime*) ahtanušai filosofijias. Oidnosiid njuohtamis allada jurdda dihttui stuorra gáissáin, almmi balvvain ja šuvvi guoikkain. Beroštupmi davviguovlluid árvitmeahtun lundui lassánii.

Juo 1800-logu álggu bealde suomelaš oidnosiid deaddiledje litográfai, maid čohkkejedje portfolioide ja vuvde olbmuide. Govat sisttisdoalle maid huksejuvvon birrasiid. Idea duogábealde lei girječálli Zachris Topelius, gean mielas luondu, olbmot ja kultuvrra hábmejitt ovttastuvva. Dán jurddašeami vuostebeallin lei diktačálli J. L. Runeberg. Su romantihkalaš oainnu mielde luondu ja guoskkakeahtes eatnamat leat kultuvrra vuostebealli ja danin divrasat. Guoskkakeahtes jávreoainnus, man mii geahččat badjin vulos guovlluid lea leamaš guhkká suomelaš duovddatiippa ideála.

Werner Holmberg

Vaikko Werner Holmberg (1830–1860) karriera báziige oanehažžan, de son gearggai váikkuhit mearkkašahhti láhkai Suoma njuohtandáidaga ovdáneapmái, dan dáidaga mas govvidedje eatnamiid, guovlluid ja oidnosiid. Son lei vuosttaš mearkkašahhti suomelaš dáiddár, gii mátkkoštii Duiska beallai Düsseldorfii gazzat dáiddaoahpu. Holmberg ovttastahhti dáidagisttis akademalaš ateljéarbevieru ja realisttalaš govvideami, dakkára mii lei lahka luonddu. Son jođii olgun ja tevdnestii sárgungihppagasas govvaárvalusaidis ja -evttohusaidis, daid govaid ja miellagovaid maid luondu bohciidastii. Ná son basttii laktit njuohtamiiddásis duohtavuoda dovddu ja jáhkiahhttivuoda go njuhttii daid gárvvisin iežas ateljés. Su atne dáidaga imašmánán muhto su bálggis dáiddárin nogai oalle árrat, go son jámii geahpesdávdi juo 29-jahkásažžan.

Werner Holmberg: Ihanteellinen maisema, 1860. Kansallisgalleria / Ateneumin taidemuseo.
Kuva: Kansallisgalleria / Jukka Romu

ÁLBMOT

Suomas huksejedje ideála gova álbmogis 1800-logu maŋimuš logiid jagiid áigge. Dáloniin ja skuvlejuvvon olbmuid govvidedje romantihka vuoiŋas. Dáhpáhusat ledje dávjá stellejuvvon, muhto dain oidnui maid beroštupmi etnográfalaš áššiide dego biktasiidda, dávviriidda ja Suoma čearddaide.

Historjánjuohtamiin muihtaledje bealiteaset vássán áiggi dáhpáhusain dego sođiin ja mearkkašahti olbmuid eallimis. Dáiddáriid njulgestaga ávžžuhedje historjánjuohtama ollái, muhto bohtosat báhce heajubun go maid ledje vuordán. Dan sadjái portreahtat šadde bivnnuhin: riikka dehálamos olbmui galggai málet portreahtaid.

Alexander Lauréus / *Báhpa doalut ja Dolastallamin*

Alexander Lauréus (1783–1823) málii mánggaid njuohtamiid, main lei temán dánsa. Dán njuohtamis deattuhuvvojit iešguđet sehttui gullevaš olbmuid harmoniija, árvugasvuolta ja buresbirgejupmi. Romantihkalaš ja ideála govva dáloniid eallima lunddolašvuodas ja buhtisvuodas vuodđuduvai muhtin muddui čuvgehusáiggi filosofa Jean-Jacques Rousseau jurdagiidda, gean čállošiid Lauréus lei logadan.

Romantihka áiggi dáiddárin Lauréus lei beroštuvvan das mo čuovggain sáhttá rievdatit atmosfeara, ja su dovdetge earenomážit dollačuovgga govvedeaddjin. Iešguđetlágan mielladilit ledjege dáiddárii dehálabbot go govvidit áššiid etnográfalaččat dárkilit ja aiddo justa dego dat leat. Lauréusa eai loga goassige fitnan davvin, vaikko son govvidage njuohtamisttis davviguovllu ássiid dollagáttis.

Lauréus ii sáhttán gazzat ámmátlaš dáiddaoahpu Suomas go dakkár ii lean. Ruhtačoaggin attii vejolašvuoda álggahit oahpuid Stockholmma gonagaslaš dáiddaakademiijas 1802. Lauréus oaččui Stockholmmas dáiddaakademiija miellahttuvuoda ja hoavvanjuohtti árvonama. Guđa jagi mátkestipeandda vehkiin son dagai oahppomátkki vuos Pariisii, maŋnelabbos Romai, ja vuojui mátkkiidis alde govvidit eanaš dábálaš olbmuid eallima. Roma áigodagas Lauréus lei hutkái ja kreatiiva. Son lei maid doalvumin dáidágis eanet ja eanet realismma guovlluid, muhto de son buohccái báifáhka feberdávdi ja ná su bálggis dáiddárin nogai dasa. Jápmima maŋná Suoma Dáiddasearvi loktii Lauréusa suomelaš njuohtandáidaga ovdagovvan.

Alexander Lauréus: Pastorin kesitt, 1815. Kansallislageria / Ateneumin taidemuseo, Ateneumin ystävien kokoukma. Kuva: Kansallislageria / Janne Mäkinen

Kreeta Haapasalo čuojaha kantele dälönstobus

Robert Wilhelm Ekman (1808–1873) njuohtamis olbmot leat čeahkkanan guldalit dárkilit nissonolbmo guhte čuojaha kantele, gándila. Dálu eamida lassin čuojaheami guldalit nuorra nissonolbmot oktan mánáideasetguin, guollebivdi, gii čiktá fierpmi ja soalddát, gii boalddaša biippu. Šuoŋat leat gierran maid dálu nieidda, gii busilda lihtteskáhppe luhtte ja bártnáža, gii čohkohallá láhttis ja vuolada muora.

Čuojaheaddji, Kreeta Haapasalo, lei dovddus álbmotmusihkkár, gii 1860-logu šaddovahát ja nealgejagiid áigge ealihii bearrašis johtti gándilčuojaheaddjin ja diktalávlun. Čuvgehuvvon olbmuid beroštupmi Suoma álbmoga ruohttasiidda dagai su hui dovddusin. Kreeta Haapasalo ovddastii dološ Kalevala árbevieru, son lei dego Kalevala olbmo hámis. Son lei dulka, gean bokte lei vejolaš oažžut guoskkahusa álgoálgosaš, eakti suomelašvuhtii.

Ekman gaccai oahpu Stockholmma dáiddaakademijjas. Su dáiddadujuide lea mihtilmas hui stuorra mokta ja beroštupmi Suoma álbmoga historjái ja dábalaš olbmuid eallimii. Frankriikka ja Itália mátkkiid maŋŋá Ekman máhcai Supmii 1845 ja bázii dohko bissovaččat. Čuovvovaš jagi vuodđuduvvui Turku sárgunskuvlla ja Ekman lei dan jodiheaddji oahpaheaddjin gitta jápmimis rádjái. Dáiddára stuorra niehkun lei sárgut govaid Suoma álbmoteposii *Kalevalai*. Goasttideaddji vailuma dihte niehku ii goassige ollašuvvan.

Suomelaš eallima govvádusat váldojuvvojedje vuostá buorebut. Govva gándila čuojaheaddji nissonolbmos speadjalastá Ekman ideála oainnu suomelaš álbmogis ja dain čuvgehuslaš árvvuin, mat ovttastahttet Suoma álbmoga ja mat rasttildit servvodatluohkáid. Njuohtamis oktilašvuotta ja soabalašvuotta ožžot vel eanet deattu ovttadaddiluvvon govva bokte, mii heangá seainnis. Das ráhkistuvvon keaisár, Aleksander I, geahčada ja suodjala govvii lámhčuojuvvon dilálašvuoda.

Robert Wilhelm Ekman: Kreeta Haapasalo soittaa kannelta talonpoikaistuvassa, 1868. Kansallisgalleria / Ateneumin taidemuseo. Kuva: Kansallisgalleria / Antti Kuivalainen

Villaheakkat

Tyko Sallinen (1879–1955) lei dehálaš suomelaš ekspressionista ja geahččaleaddji, dáidaga gaidkárge. Son movttiidii ja oaččui inspirašuvnna earret eará fauvismmas ja gárgii iežas ealas stiilla ovdanbuktit dáidaga. 1910-logu álggus son gárgii maid njuohtanteknihka, mas lei assás ja luobes gipsa vuodđun ja bajoš fas lei olggosoidnit dego luodanaddan mála.

Tyko Sallinen lei okta *Marraskuun ryhmä* (*Skábmamánu joavkku*) vuodđudeddjiin. Sallinen ja mángga earáge ivdnepaleahitta dievai rátnása, alida ja ruškada ivnniin, ja oktan movttiideddjiin lei riikkaidgaskasaš kubisma. Fáttát ledje goittotge dávjá suomelaš árgabeaivvis: eatnamat ja olbmot. Njuohtan *Villaheakkat* lei ovdan joavkku čájáhusas Ateneumis 1918. Dáiddára oktan váldoduodjin lohketge leat murráneami ja ekstása govvádusa.

KLASSIHKKARAT

1800-logu loahpas Pariisa lei Eurohpá dáidaga guovddáš, ja dat geasuhii suomelaš ja davvirikalaš dáiddáriid. Pariissa juohke jagáš Salongga-čájáhusat fálle dáiddáriidda stuorra vejolašvuodaid šaddat dovddusin, ovdamearkka dihte Albert Edelfelt bálkkašuvvui goalmát luohká medáljain. Oalle johtilit maid dáidagis dihttogođii Pariissa váikkuhus. Romantihkka bázii olgun njuhtama ja naturalismma duogábeallái.

Dát áigodat riegádahtii dáidaga historjái dievva klassihkkariid. Suomas baji gohčodedje *golleáigodahkan*. Dien áiggi dáidagis oidnoge nannosit jurddašepmi suomelaš identitehtas, olbmos ja oidnosiin.

Dáiddárat

Golgotmánus 1888 rahppon Ateneum lea álo leamaš dáiddáriid dállu. Dálus leat studeren, geahččan ja vásihan dáidaga. Čoakkáldaga áramus muttuin vástidii 1846 vuodđuduvvon Suoma Dáiddársearvi. Dat skáhppogođii govaid, maid dáiddárat ieža leat dahkan alddiineaset, nappo iešgovaid, ja potreahtaid nuppiin dáiddáriin. Ná háliidedje čájehit, ahte dáidagis ja kultuvrras lei dehálaš sajádat servodagas.

Daid logijagiid áigge Suoma iehčanasvuoda maŋná iešgovas bođii dáiddáriidda ain dávjjit dehálaš gaskaoapmi dutkkadit iežas ja iežas barggu. Ateneum čoakkáldagas leat iešgovat ja potreahtat, mat leat ráhkaduvvon iešguđetlágan materiálain, gitta 1970-logu rádjái.

Kalevala

Kalevala lea deaddiluvvon čoakkáldat, mas leat boares suomelaš divttat. Daid leat álgo álggos lávlon, ja divttat leat sirdásan njálmmálaš árbevieru bokte sohkaolvvas nubái. Elias Lönnrot čohkken *Kalevala* vuosttaš veršuvdna ilmmi 1835 ja loahpalaš, viiddiduvvon veršuvdna 1849. Almmuheami maŋná dan gohčodišgohte Suoma álbmoteposin.

Kalevala myhtalaš olbmot ja muitalusat movttiidahte dáiddáriid gitta álggu rájes. Govvadáidaga bealde gievrramus dulkojumiid *Kalevala* oaččui 1800- ja 1900-loguid molsašumis. Dalle álbmotromantihkalaš Gárjila ovddošepmi nappo karelianisma doalvvui dáiddáriid ohcat govalaš ja visuála váikkuhusaid Gárjilis, gos stuorámus oassi *Kalevalai* heivehuvvon divttain leat čoggon. Okta dain dáiddáriin lei Akseli Gallen-Kallela.

Akseli Gallen-Kallela: Sammon taonta, 1893. Kansallisgalleria / Ateneumin taidemuseo.
Kuva: Kansallisgalleria / Antti Kuivalainen

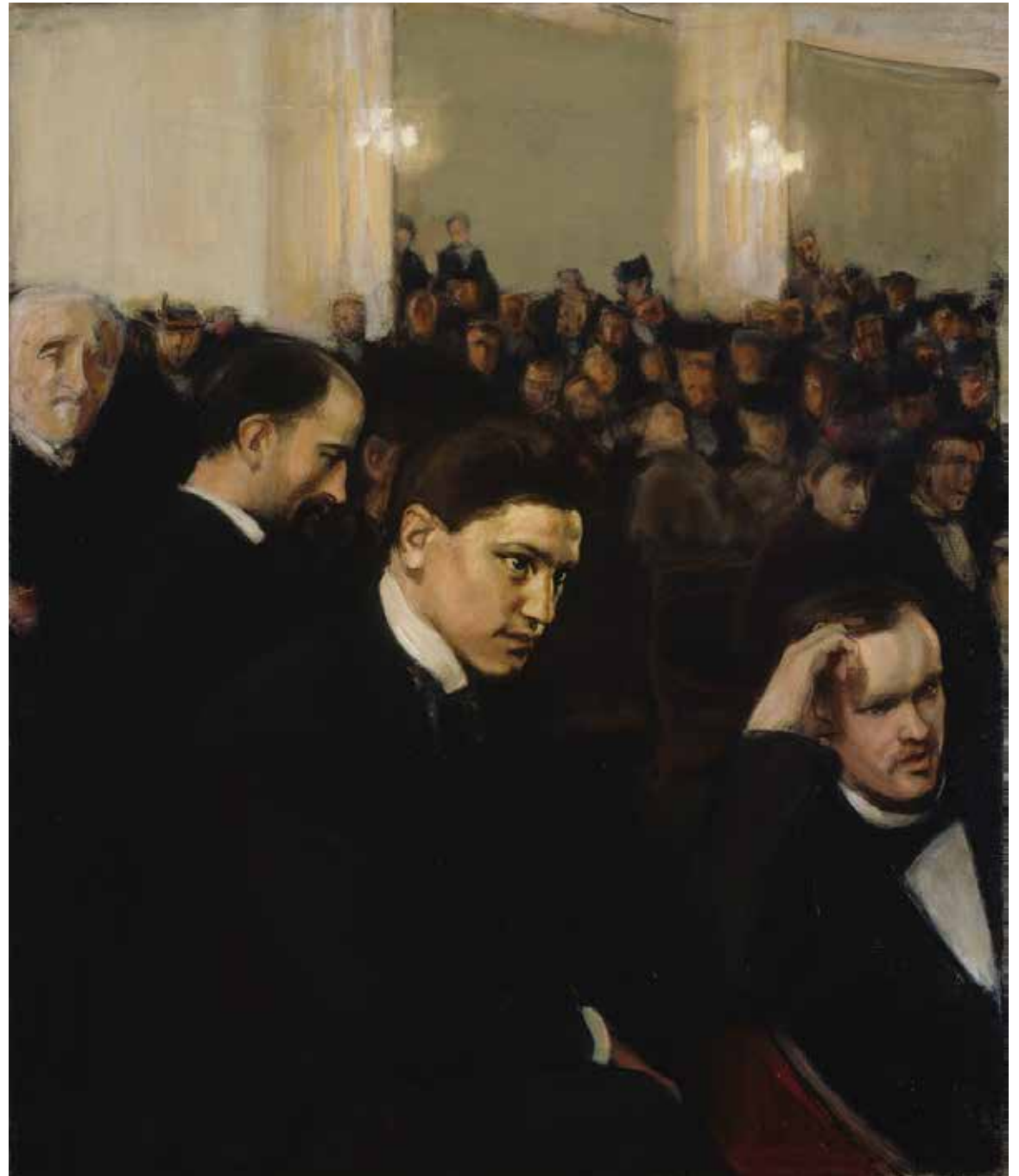
SYMBOLISMA

Sierra surggiid dáiddárat gieđahalle 1800- ja 1900-loguid molsašumis dáidagisttiset dan mii lea olmmoš ja eará stuorra filosofalaš gažaldagaid. Guovddážiis ledje olbmo siellu ja eallima stuorra nuppástusat dego riegádeapmi, jápmin ja rávásmuvvama muttut. Symbolisttat ledje beroštuvvan nieguin ja miellagovahusas ja sii govvidedje dávjá dáid oaidnemeahttun máilmmi temáid.

Symbolisttat ohce fáttáid ovdamearkka dihte girjjálašvuođas ja musihkas. Buot dovdosamos girji lei Charles Baudelaire *Les Fleurs du mal* (1857). Symbolisttat adne árvvus ođđaplatonismma ja jurddašedje, ahte materiálalaš máilbmi dušše speadjalastá duođalaš ideaid máilmmi. Dáidda lei dat mainna huksejedje šalddiid sierra máilmmiid gaskii.

Konsearta

Magnus Enckell (1870–1925) govas musihka guldaleami lávdin lea Helssega universitehta ávvusále. Gova olbmuid sáhhtá maid dovdat: dáiddár Väinö Blomstedt čohkká olgeš bealde vuollin, guovddážiis lea šuoknjadahkki Selim Palmgren, ja gurut beale hámádagas psykologa Albert Lilius. Magnus Enckell gullá Suoma dáidaga golleáigodaga guovddáš dáiddáriidda jahkečuođi molsašumis. Enckell 1890-logu symbolisttalaš stiila, masa gulle unnán ivnnit ja gráfalaš olggosbuktin, rievdagodii jahkečuođi molsašumi maŋŋá maŋŋeimpressionismma ja dan ivnniid ja čuovgga valljodaga guvlui.

Magnus Enckell: Konsertti, 1898. Kansallisgalleria / Ateneumin taidemuseo, kok. Hoving. Kuva: Kansallisgalleria / Jukka Romu

Juohke sajis jietna dávista...

Mánnga symbolistta mielas musihkka lei dáiddasurggiin dat buot alimus. Govas sáhtta masá gullat mo okta nieiddaš lávlu ja nubbi čuojaha. Helssegis ja Pariissas oahpu gazzan Beda Stjernschantz (1867–1910) lei 1890-logu mearkkašahti symbolista. Dát njuhtan lea su váldobargu ja dat lea ožžon namas patriohtalaš *Suoma lávlla* lávlaga sániin. Dat lea njuhttojuvvon Estteeatnamis Vorm sullos ja das lea niegu lágan dovdu. Govva lea seammás hervejuvvon muhto maiddái dego guorus, das leat unnán elemeanttat. Mánát ovddastit áiggehis vigihisvuodá ja rašes čábbodaga ja sii leat govvejuvvon masá ávdin birrasii, eai suoivanat, unnán ivnnit. Symbolisttaid ulbmilin ii lean áddestallat luonddu; olgguldas fáttá bargun lei álo bálvalit vuoiŋjalaš duohtavuodá ja dovdduid ovdanbuktima.

Beda Stjernschantz: Kaikkialla ääni kaikuu..., 1895. Kansallislageria / Ateneumin taidemuseo, kok. Antell. Kuva: Kansallislageria / Jouko Könönen

OĐĐA DÁIDDALAŠ OVDANBUKTIN

1910–1930-logut

1900-logu álggu meroštallá ođđa servodatortnega dárbu. Stuorrestreaika, mii guoskkai olles riikii, 1905 rievvadišgođii servodaga parlamentarismma guvlui. Ideologalaš ortniiduvvan oidnogođii dasgo vuodđudišgohte politihkalaš bellodagaid. Suopma šattai iehčanassan jagis 1917. Riikkas lei váttis politihkalaš dilli olgeš ja gurot beali heajos gaskavuodaid dihte.

Dáidagis ohce ođđa ovdanbuktinvugiid. Eurohpás váikkuhedje oktanaga ekspressionisttat, impressionisttat, fauvisttat ja kubisttat. Dáiddárat ovtastallagohte gaskaneaset seammalágan olbmuiquin ja dáiddárvuodas šattai ain čielgasabbot iežas ámmátsuorgi.

Maid Suomas riegededje dáiddárjoavkkut dego maŋneimpressionisttat, čuvges ivnniide čikŋon Septem ja seavdnjadut ovdanbuktimis beroštuvvan *Marraskuu* ('*Skábmamánu*') joavku. Hámiid, ivnniid ja badjoša gieđahallan šattai friijabun.

Suomas čuvvo dárkilit riikkaidgaskasaš dáiddamáilmmi. Helssegii vuodđuduvvon dáiddagalleriijat čájehedje ođđasamos eurohpálaš dáidaga. Vuosttas máilmmisoahti goittotge gáržudii eallinbirrasa ja ráddjii ovtastallama.

1920- ja 1930-loguin gávpogat sturro ja johtin šattai johtilabbon go bohte gárggat, biillat ja girddit. Suomas lei heajos ekonomalaš dilli jagiin 1929–1934 ja dat hehttii jáhku čuvges boahteáigái. Modernisttalaš klassisma oktan iešvuodainis lei 1920–1930-loguin dábálaš ovdanbuktinstiila, muhto ovdamearka dihte turkulaš dáidagis nanosmuvai maid ovdanbuktin, mii lei váldán váikkuhusa surrealismmas.

Kubisttalaš stelledapmi

Kubisttalaš stelledapmi (1915) lea hárvenaš ovdamearka Suoma árraáiggi kubismmas. Ilmari Aalto (1891–1934) kubisttalaš áigodat bisttii dušše 1914–1916, ja dan maŋŋá su dáidda rievvdai eanet ekspressiiva guovlluid. Kubisttalaš váikkuhusaid son oaččui duiskalaš *Der Blaue Reiter* -joavkku ekspressionisttalaš ja kubisttalaš čájáhusas, mii lei Helssegis 1914. Maiddái kubofutuvrralaš dáidda, man son oinnii St. Petersburgas, váikkuhii sutnje.

Ilmari Aalto: Kubistinen sommitelma, 1915. Kansalliskallio / Ateneumin taidemuseo.
Kuva: Kansalliskallio / Hannu Aaltonen

Otto Mäkilä

Otto Mäkilä (1904–1955) lei turkulaš modernismma, nu gohčoduvvon Turku skuvlla, guovddáš dáiddár. Son studerii Turku sárgunskuvllas ja maŋgelis Pariissas, gos son oahpásmuvai ee. Pablo Picasso, Henri Matisse ja Marc Chagall dáidagii. Eandaliige Chagall duojit dolvo Mäkilä surrealismma guovlluid. Mäkilä lei suomelaš surrealismma ovdavázzi, gii juo árrat heittii govvemis olgguldas duohtavuoda. Su dáidaga váibmosis ledje su iežas siskkáldas oainnáhusaid dulkon ja olmmošvuoda suokkardallan. Mäkilä lei hui hearke daidda dovdduide ja áššiide, mat ledje jođus birastahti máilmmis. Soađi mielde Mäkilä luonddulagaš surrealisma ja siskkáldas oainnáhusat rivde eanet ah eanet dakkárin, ahte dain eai lean illušuvnnat, muhto govvidedje baicce sierranasvuoda.

Otto Mäkilä: Kesäyö, 1938. Kansallisgalleria / Ateneumin taidemuseo, kok. Hallonblad.
Kuva: Kansallisgalleria / Antti Kuivalainen

MODERNISMMA ŠATTAI BIVNNUHIN

1940–1960-logut

Soadit čuhce garrasit olles Eurohpái 1940-logus. Suomas lei dálvesoahti 1939–40, joatkkasoahti 1941–44 ja Lappi soahti 1944–45. Dáiddárat bajidedje oidnosii soađi áitaga ja váivviid, maddái materiálavátni bisttii guhká sođiid maŋŋá. Nana jáhkku boahhteáigái oidnu das go huksejedje ođđa gávpogiid ja geainnuid. Suopmelaš arkitektuvrra ja hábmen šadde dovddusin olles máilmmis.

Dáidda rievddai ollu dan maŋŋá go modernisma šattai duohta bivnnuhin. Konkrehta dáidda vánui hápmin ja ivdnin. Nuppit fas geahččaladde surrealisttalaš váikkuhusaid dahje málejedje máilmmi dakkárin go dan vásihedje.

1950–70-loguid Suomas olbmot fárrejedje boaittoabeale guovlluin gávpogiidda, main industriija lei lassánišgoahtán. Fárren bohciidahtii olbmuid maid jurddašit. Studeanttat geavahišgohte jienaset servodaga boasttuvuođaid divvumii. Moriheapmi oidnogođii musihkas, teáhteris, girjjálašvuodas, ealligovain ja govvadáidagis. Riikkaidgaskasaš dáidaga mearkkašupmi lassánii. Ateneum dáiddamusea ordnii 1961 vuosttas ARS-čájáhusa, mii buvttii Supmii earenoamážit italialaš, fránskalaš ja spánskalaš informalismma. Dan váikkuhus dihttui maid mángga suopmelaš dáiddára buvttadeamis.

Sam Vanni: Sommitelma, 1957. Kansallisgalleria / Ateneumin taidemuseo.
Kuva: Kansallisgalleria / Hannu Pakarinen

Anitra Lucander

Anitra Lucander (1918–2000) lei Suoma áramus abstrákta dáidaga ovdavázziiin: son geavahišgođii ii-ovdanbukti vuogi govvidit juo 1950-logus. Su dáiddalaš ovdáneapmái váikkuhedje studeren riikkaidgaskasaš ja movttiidahti Friddja dáiddaskuvllas ja maiddái mátkkit earret eará Frankriikii ja Indiai.

Lucandera *Stelledeapmi*-njuohtamat ovddastit friddja lyralaš abstraktismma, mii vuodđuduvvá ja gárggiida kubismmas. Vaikko visuála vuolggasadjin dáiddadujiide lea sáhttán leat ovdamearkka dihte gávpotoainnus, leat dat goittotge ovdasajis ivdne- ja hápmestelleteamit.

Jaakko Sievänen: Muuan yösnousemus, 1965. Kansallisgalleria / Ateneumin taidemuseo.
Kuva: Kansallisgalleria / Jouko Könönen

Anitra Lucander: Sommitelma, 1957. Kansallisgalleria / Ateneumin taidemuseo.
Kuva: Kansallisgalleria / Hannu Aaltonen

Jaakko Sievänen

Jagi 1961 ARS-čájáhus rievdadii suomelaš dáidaga ja buvttii dasa abstrákta dáidaga, earenomážit informalismma. Das čielga ja geometralaš hámi sajis deattuhedjege hámi hui friddja gieđahallama. Jaakko Sievänen (r. 1932) lei oaidnán dán lágan dáiddadujiid olgoriikkamátkkiinis juo ovdal. Son lei maid 1964 mielde vuodđudeamen informalistaid *Maaliskuun ryhmä* (*Njukčamánu joavkku*).